

INSTRUMENTEN

In de laatste decennia van de 16^e eeuw verhuist het zwaartepunt van de instrumentenmakerij van Leuven (atelier van Gemma Frisius, 1508-1555, geograaf, wiskundige, arts en leraar van o.a. Mercator en Karel V) voornamelijk onder invloed van de familie Coignet naar Antwerpen.

Wanneer zijn vader Gillis Coignet sterft in 1562-63, is Michiel te jong om het atelier onmiddellijk over te nemen. Het vroegste instrument van hemzelf dat we nog kennen, dateert van 10 jaar later: een astrolabium gebaseerd op een ontwerp van Frisius en voorbeelden van Gualterus Arsenius (1530-1580, leerling van Mercator). Daarna volgt een indrukwekkend aantal instrumenten: armillairsferen, zonnewijzers (o.a. voor de O.L.V. Kathedraal in Antwerpen), polyedrische zonnewijzers, proportionaalpassers, astrolabia, gradenbogen, nachtwijzers en landmeetinstrumenten.

Instrumenten gesigineerd door (of toegewezen aan) Michiel Coignet zijn in diverse musea over de hele wereld te vinden: Madrid, Leiden, Oxford, Edinburgh, Potsdam, Parijs en Chicago om er enkele te noemen.

Tijds- en stadsgenoten Pieter Paul Rubens en Jan Brueghel de Oude moeten, blijkens de Antwerpse stadsarchieven, bijna burens van Michiel Coignet geweest zijn. Ze werken ook allemaal aan het Spaanse hof.

Hoewel er geen zwart-op-wit bewijs voor bestaat, mogen we redelijkerwijs aannemen dat de astronomische instrumenten in het gezamenlijke werk van de schilders, de Allegorie van het Zicht (1617), van de hand van Michiel Coignet zijn.

CORRESPONDENTIES

Coignet correspondeert met collega's wiskundigen, geometers, schoolmeesters en beroemde astronomen.

In 1588 schrijft Coignet een brief aan de toen 24-jarige Galileo Galileï, die op dat moment zijn studies wiskunde afrondt en in Pisa de leerstoel wiskunde aangeboden krijgt. Ortelius die tezelfdertijd in Rome is, stuurt Michiel een brief over het wiskundig onderzoek van Galileï. Coignet stuurt daarop een brief rechtstreeks aan Galileï en legt hem meteen ook een meetkundig vraagstuk voor. Later wordt Coignet nog vermeld als een "gewaardeerd wiskundige" in een brief die Daniello Antonini, een leerling van Galileï, schrijft aan zijn vroegere leermeester.

In maart 1606 stuurt Coignet zijn waarnemingen van de zonsverduistering van 12 okt. 1605 naar Johannes Kepler. Zelf heeft Kepler die waargenomen in Praag, maar uit de tijdsverschillen in de waarnemingen kan hij het lengteverschil tussen de waarneemplaatsen berekenen. Kepler blijkt achteraf niet tevreden met zijn berekeningen en roept daarop nogmaals de hulp van Coignet in.

ERKENNING

Het curriculum van Michiel Coignet is erg indrukwekkend. Tijd dus om deze Antwerpenaar in ere te herstellen! Dankzij Volkssterrenwacht Urania en Thierry Pauwels van de Koninklijke Sterrenwacht van België is recent (aug. 2021) een planetoïde genoemd naar Coignet. Nu zijn naam in ons zonnestelsel vereeuwigd is, kan en mag de erkenning in zijn eigen stad niet uitblijven. Laat deze kleine tentoonstelling de eerste stap hiertoe zijn.

MET DANK AAN

Jef Van Camp, Roger Van der Linden en Annemie Tijsmans (Urania); Prof. De Baere (HZS); Ad Meskens (AP); Jean-Pierre De Bruyn (Keizerskapel) en de kerkfabriek van Sint Jacob.

MICHEL COIGNET

Briljant Antwerps wiskundige, astronoom, cartograaf en instrumentenmaker

Michiel Coignet is een Antwerpse wetenschapper uit eind 16^e - begin 17^e eeuw. Tijdgenoot en kennis van Rubens, Plantin en Ortelius, correspondent van o.a. Galileo Galilei en Johannes Kepler, hofastronoom van aartshertogen Albrecht en Isabella, beroemd in de Europese wetenschappelijke wereld van zijn tijd ... Maar nu bijna helemaal vergeten, ook in zijn eigen stad.

Als wiskundige, astronoom, cartograaf en instrumentenmaker levert hij een belangrijke bijdrage aan de wetenschappelijke ontwikkelingen van eind 16^e - begin 17^e eeuw in zowel onze contreien als Europa.

In musea over de hele wereld zijn boeken en instrumenten van Coignet te vinden. Tijd om zijn persoon en zijn werk terug onder de aandacht te brengen en hem de erkenning te geven die hij verdient!

